

Віра Черноус – кандидат педагогічних наук, викладач циклової комісії іноземних мов КЗВО «Рівненська медична академія», м. Рівне, Україна.

Коло наукових інтересів: дослідження теоретичних і практичних проблем формування творчих здібностей майбутніх вчителів початкової школи.

e-mail: 0672528939@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3756-1269>

УДК 378.147

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-4-92-99>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто різноманітні підходи до вивчення і діагностики творчості, творчої активності у психолого-педагогічній літературі, описані особливості її розвитку, розкрито різні аспекти творчості: природа виникнення, структурні компоненти, фактори впливу, взаємозв'язок з інтелектом та іншими властивостями людини, подано характеристику вчителя початкових класів. Досліджено, що розвитку особистості надається головна роль у творчому процесі. Творчість вивчається як необхідна складова праці майбутнього вчителя початкової школи, є індивідуальною психологічною передумовою успішності та формою відображення структури педагогічної діяльності. Визначено, що важливим для творчої активності майбутнього вчителя є вирішення проблеми розвитку творчого потенціалу, дослідження структури, основних показників та оптимальних умов формування важливих професійних якостей.

Ключові слова: творчість; творча активність; творчий вчитель; професійна діяльність; творча особистість.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У рамках структурного реформування системи вищої освіти, модернізації освітніх програм, впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес особливого значення набуває проблема ефективної професійної підготовки майбутнього спеціаліста. Згідно з європейськими нормами і стандартами, орієнтуючись на вимоги внутрішнього та зовнішнього ринків праці щодо конкурентоспроможності фахівців, перед закладами вищої освіти постало основне завдання – розвиток студента як активно творчої соціальної особистості.

Аналіз освітніх і навчальних програм дав змогу виявити суперечності, що доводять необхідність реформування системи підготовки майбутніх учителів початкової школи між: потребами в інноваційній освіті в умовах її модернізації та недостатнім теоретичним обґрунтуванням ефективних технологій навчання; декларуванням необхідності реалізації нових освітніх технологій, орієнтованих на інтенсивний розвиток творчої особистості майбутніх

фахівців та недостатнім практичним забезпеченням самостійно-творчої діяльності студентів; вимогами до організації творчо-розвивального навчання та відсутністю методики розвитку професійно-творчої активності майбутніх учителів початкової школи.

У зв'язку з цим вища школа має на меті визначити і застосувати у навчально-виховному процесі цілі, форми і методи, які вплинуть на якість освіти, на творчу особистість майбутнього фахівця здатного до швидкої зміни своєї життєдіяльності. Недостатній рівень теоретичної та емпіричної розробленості актуальності проблеми розвитку професійно-творчої активності майбутнього педагога як запоруки успішності його професійної та особистісної самореалізації, обумовлене своєчасність, необхідність та доцільність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останніх десятиліть проблема розвитку творчості досліджувалася зарубіжними та вітчизняними педагогами і психологами. Такі науковці як В. Андреев [1], В. Дружинін [5], В. Моляко [12], вважають творчість властивістю, яка притаманна кожній людині й проявляється тоді, коли вона стикається з труднощами, що виникають у процесі розв'язання завдань різної складності.

Психологічні основи творчості як здатності людини здійснювати суспільно значущі перетворення на основі оволодіння надбаннями матеріальної та духовної культури були предметом досліджень В. Клименка [8], С. Корнієнка [9]. Теоретичні засади успішної професійної діяльності вчителя вивчали науковці О. Дубасенюк [4], І. Зязюн [6], С. Лісова [7], результати дослідження творчої особистості майбутнього вчителя початкової школи, основних рис його діяльності висвітлені у працях М. Костенка [10], В. Моляко [12], С. Сисоевої та ін.

Активність як провідну рису та інтегральну характеристику цілісної особистості визначають як здатність людини до свідомої трудової і соціальної діяльності [15]; як провідну рису людської особистості [2]; вольовий стан, що характеризує посилену пізнавальну роботу особистості [8], [9]; ставлення до дійсності, комплекс властивостей, що поєднують інтелектуальні, вольові й емоційні процеси [11]).

Водночас проблема розвитку професійно-творчої активності студентів педагогічних спеціальностей в умовах модернізації змісту вищої освіти не є достатньо висвітленою і не була предметом спеціального наукового дослідження. Складність розв'язання проблеми поглиблюється недостатньою розробленістю педагогічних технологій, спрямованих на створення умов для реалізації творчого потенціалу майбутніх педагогів.

Наукове обґрунтування зазначених проблем детермінує переосмислення цілей та завдань розвитку професійно-творчої активності майбутнього вчителя, дослідження структури, основних показників та оптимальних умов формування важливих професійних якостей. Активізація навчально-пізнавальної діяльності актуалізує значущість проблеми розвитку творчої активності майбутнього вчителя і спонукає до пошуку нових форм і методів професійної підготовки майбутнього фахівця.

Мета статті – аналіз основних теоретико-методологічних засад дослідження професійно-творчої активності майбутнього педагога початкової школи та напрямів її розвитку на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням наукових результатів. Творчість дає змогу людині активізувати свої потреби, здібності та інтереси, знаходити різноманітні шляхи прояву індивідуальної активності. Творча самореалізація сприяє розвитку особистої значущості, самовдосконаленню та забезпечує самостійність у розв'язанні творчих завдань.

Багато дослідників вказують на творчість як на важливу складову особистісного розвитку ([8], [13] та ін.) і вважають, що саме у творчості відбувається формування людини, і саме через творчість стає можливим вияв її неповторної індивідуальності. На думку В. Клименка, «творчість людини – це психічна активність, процес розв'язання завдання, стан натхнення (спалах енергетичного потенціалу людини, який розкриває межу невідомого, виокремлює його частину і перетворює його на відоме)» [8, с. 14–15].

Представники педагогічної науки вивчали співвідношення поняття педагогічної творчості із супровідними ознаками і властивостями [11], [14] та ін., розглядали індивідуальний стиль діяльності особистості як найважливішу ознаку її творчого характеру, з'ясували механізм взаємозв'язку творчого мислення і педагогічної майстерності [13], [6] та ін., а також педагогічні умови, шляхи і засоби формування творчої особистості [14].

На думку С. Сисоевої, педагогічна творчість є процесом, що відображає саморозвиток та самовдосконалення вчителя у його педагогічній діяльності, де педагог і учні взаємодіють між собою як суб'єкти навчально-виховного процесу [14].

Автор виокремлює такі специфічні риси педагогічної творчості вчителя:

- об'єктом діяльності є особистість дитини, яка знаходиться у постійному розвитку;
- співтворчий характер суб'єктів педагогічної взаємодії;
- можливість суб'єктивної новизни й оригінальності процесу і результату;
- обмеженість у часі творчої діяльності педагога і учня в навчально-виховному процесі;
- вплив на педагогічну творчість вчителя багатьох факторів, які важко передбачити [14, с. 108].

На думку Л. Манчуленко, формування педагогічної творчості та власне творчого стилю педагогічної діяльності відбувається як перебіг наступних етапів педагогічного процесу у закладах вищої освіти: професійна орієнтація і накопичення знань; актуалізація чуттєвого досвіду; професійна адаптація; накопичення і визрівання нових дидактико-методичних ідей; емпірична верифікація даних ідей у навчально-виховному процесі; активізація навчально-пошукової та творчої педагогічної діяльності майбутнього педагога, в тому числі у ході реалізації різних форм педагогічної практики [11].

Розглядаючи творчість як джерело та засіб ефективної самореалізації та самоактуалізації особистості, важливим, на нашу думку, є дослідження рушійних сил творчості, що спонукають людину до здійснення творчої професійної діяльності. Одиницею творчості у психологічному вимірі професійної діяльності є творча активність.

На сьогодні питання творчої активності особистості досліджено досить ґрунтовно. Науковці визначають творчу активність як системне явище, певну сукупність взаємопов'язаних елементів: творчість, творчі здібності, творча діяльність [1], [12].

У психолого-педагогічній літературі термін «активність» трактується як ознака, що характеризує певну діяльність особистості [13]. В. Холоденко вважає, що творча активність – це наполеглива, напружена, енергійна діяльність, яка виявляє сутність творчості, а творчість є вираженням найвищої активності. Це складова особистості, яка реалізується через діяльність і задає її динамічні межі. Тому її можна розглядати і як якість особистості, і як процес, і як результат [15, с. 87].

На думку Ю. Бокань, «творчість є реалізацією бажання особистості реалізуватись і використати всі свої здібності. Спрямованість на творчість, самореалізацію та самодіяльність включає творчу активність і призводить до розвитку творчих сил людини» [2, с. 118].

Так, поняття «активність і творчість» розглядається у певному взаємозв'язку та взаємозалежності. Активність – це риса особистості, яка проявляється у стані готовності й прагненні до самостійної діяльності. Творчість – це діяльність, яка спрямована не лише на створення матеріальних і духовних цінностей, але й на розвиток особистості.

У трактуванні визначення «творча активність» існує декілька підходів:

- особистісний (складна комплексна характеристика особистості);
- діяльнісний (інтегративна категорія, що перетворює діяльність у творчий процес);
- особистісно-діяльнісний (активність є характерною ознакою діяльності особистості, що забезпечує її професійне зростання і розвиток).

Основою творчої активності є виникнення й розв'язання творчого завдання, проблемної ситуації, а джерелом – спрямованість особистості до саморозвитку та самореалізації.

Основні компоненти творчої активності особистості:

- пізнавальний (активність студента в оволодінні знаннями, вміннями і навичками, активність до творчої праці, саморозвитку та самовдосконалення);
- мотиваційний (сформованість мотиваційних мотивів до творчої діяльності, цілеспрямованості, організованості, самостійності);
- змістовий (сформованість активного ставлення студентів до педагогічної діяльності, цілісність змісту, форм і методів творчої діяльності);
- емоційний – здатність особистості до активного сприйняття навколишньої дійсності, вміння спілкуватися з однолітками, педагогами, прийняття колективних норм життєдіяльності);
- результативний (прагнення студента до творчого пізнання своєї особистості, розвитку власного творчого потенціалу, самооцінка своїх творчих здібностей).

Професійно-творча активність характеризує здатність особистості до успішної реалізації певних функцій, здійснення діяльності та розв'язання завдань, що є зовнішніми до особистості і викликані соціальними вимогами та індивідуальними потребами. Професійність формується та виявляється у діяльності, а отже, являє собою складну, комплексну характеристику, структуру особистісних ресурсів, що забезпечують ефективну діяльність фахівця.

На нашу думку, розвиток професійно-творчої активності повинен мати комплексний характер з метою:

- поєднати різні педагогічні складові процесу навчання;
- виокремити найважливіші завдання для досягнення поставленої мети;
- визначити взаємозв'язки характеристик структури процесу навчання з оцінкою його ефективності, що в свою чергу визначає сутність дидактичних закономірностей.

С. Сисоєва наголошує на необхідності пошуків конкретних шляхів розвитку творчої особистості у відповідній творчій діяльності, у педагогічному процесі за умови педагогічного керівництва. На її думку, умови для розвитку творчих здібностей особистості залежать від урахування основних закономірностей і етапів творчості [14].

На розвиток професійно-творчої активності майбутнього фахівця мають вплив суб'єктивні та об'єктивні чинники. Суб'єктивні – пов'язані з індивідуальними особливостями особистості, об'єктивні – із сукупністю педагогічних впливів. До системи суб'єктивних педагогічних чинників входять мотивація, здібності, емоції, ідеали, світогляд, переконання тощо [3]. До об'єктивних належать: чинники, пов'язані з організацією навчально-виховного процесу (форми, методи навчання, використання технічних засобів навчання та сучасних комп'ютерних технологій [5].

На думку С. Лісової, «професійно-педагогічна підготовка майбутніх вчителів, являє собою сукупність взаємопов'язаних компонентів, котрі відображають певну освітню систему, спрямовану на формування в них важливих професійних якостей у відповідності з соціальним замовленням» [7].

Рівень сформованості творчої активності особистості можна оцінити за такими критеріями:

- низький рівень (слабка мотивація творчої діяльності особистості, незацікавленість до педагогічної діяльності; неприйняття нового, відсутність бажання змінюватися самому та змінювати свою діяльність; низький рівень інтелектуальних здібностей, невпевненість у собі та власних силах, нездатність доводити розпочату справу до кінця; небажання узгоджувати власні цілі та амбіції з суспільно значущими цілями, цілями освіти);
- середній рівень (усвідомленість себе як творчої особистості, здатної до творчого перетворення дійсності; розуміння професійної діяльності як такої, що має постійно вдосконалюватися внаслідок свідомої роботи вчителя над собою, над підвищенням власного професійного рівня; наявність індивідуальної позиції щодо окремих проблем,

готовність змінювати свою позицію, переймати переконання інших за певних умов; прагнення покращувати, удосконалювати себе та свою наукову діяльність, підвищувати її результативність);

– достатній рівень (позитивне сприйняття педагогічної діяльності, прагнення удосконалювати себе та власні творчі здібності, критичне ставлення до себе та до своєї навчальної діяльності, наявність індивідуальної, оригінальної позиції щодо вирішуваних різноманітних проблем; інтерес, зацікавленість до творчих ідей, потреба в неординарних діях, інноваціях; нерозуміння потреб сьогодення та майбутнього, нечітке усвідомлення себе та своєї ролі в досягненні мети; наявність потреби вносити елементи творчості у свою професійну діяльність; схильність до пошукової роботи, дослідництва в галузі творчої діяльності;

– високий рівень (усвідомлення себе як творчої особистості, здатної до творчого перетворення дійсності; прагнення покращувати, удосконалювати себе та власну наукову діяльність, підвищувати її результативність; розуміння здатності генерувати нові ідеї, раціоналізувати вже відомі форми, методи, засоби та прийоми наукової діяльності; високий ступінь відкритості до нового, бажання і здатність змінюватися та змінювати свою діяльність; впевненість в собі та власних силах доводити розпочату справу до кінця; уміння прислухатися до думки інших, зіставляти своє бачення педагогічних проблем і шляхів їх розв'язання в конкретних умовах, потребами, наявними можливостями та власними силами; здатність до узгодження власних цілей та амбіцій із суспільно значущими цілями освіти; підвищення інтересу до всього нового в науці, суспільній та педагогічній практиці, сучасних технологіях.

У ході нашого дослідження було залучено 326 студентів III–IV курсів педагогічних спеціальностей. Метою проведення дослідження було встановлення реального стану проблеми, тобто його сутність окреслювали потребою наявного творчого потенціалу, креативністю, розумовими здібностями, логічним мисленням студентів.

Основні методи педагогічного дослідження:

– аналіз програмних документів і матеріалів, які регламентують навчальний процес (навчальні плани, навчальні й робочі програми, підручники, посібники, методичні рекомендації);

– спостереження за навчальним процесом студентів;

– визначення мотивів та інтересу до розвитку професійно-творчої активності студентів;

– з'ясування впливу сформованості загальних розумових дій і прийомів на засвоєння змісту початкової освіти студентами.

Результати проведеного дослідження дали підставу стверджувати, що студенти не мають достатньою мірою сформованих знань, умінь і навичок, а це дає змогу констатувати низький рівень розвитку професійно-творчої активності майбутніх спеціалістів. Лише 13,7 % студентів усвідомлюють роль професійно-творчої активності у майбутній професійній діяльності, оцінюють власні дії у творчому процесі; 22,5 % досліджуваних мають достатній рівень розвитку, 35,8 % респондентів – середній та 28,0 % студентів – низький рівень розвитку професійно-творчої активності.

Позитивна динаміка рівня творчої активності поєднана з виявленням потреби студента в особистісно-професійному зростанні, інтересі до саморозвитку, самовдосконаленні та самореалізації.

Зростаючі вимоги до особистості сучасного вчителя, до рівня його професіоналізму й характеру педагогічної діяльності визначають необхідність модернізації професійної підготовки студентів педагогічних спеціальностей в умовах вищої школи. Аналіз практики вищої школи дає змогу стверджувати, що традиційна система навчання студентів не цілком відповідає новим вимогам, що висуваються до рівня їх професіоналізму. Завдання полягає у тому, щоб змінити

позицію студента в навчальному процесі з пасивного спостерігача на активного учасника навчальної роботи, суб'єкта власної освіти і професійного саморозвитку.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок в обраному напрямі.

Можна зробити такі висновки з проведеного нами дослідження:

1) визначено та проаналізовано основні наукові-теоретичні підходи до дослідження творчості, педагогіки творчості, професійно-творчої активності майбутнього педагога та її психологічні аспекти (творча індивідуальність педагога; творча самореалізація педагога; творчий стиль педагогічної діяльності; професійно-творчий педагогічний саморозвиток; науково-дослідна активність майбутнього педагога тощо); розглянуто основні підходи визначення поняття «творча активність»;

2) встановлено, що до структури професійно-творчої активності майбутнього педагога включають такі компоненти: пізнавальний (активність студента в оволодінні знаннями, вміннями і навичками); мотиваційний (сформованість мотиваційних мотивів до творчої діяльності); змістовий (сформованість активного ставлення студентів до педагогічної діяльності); емоційний – здатність особистості до активного сприйняття навколишньої дійсності); результативний (прагнення студента до творчого пізнання своєї особистості);

3) обґрунтовано психолого-педагогічні умови професійно-творчої активності особистості майбутнього вчителя: суб'єктивні (мотивація, здібності, емоції, світогляд); об'єктивні (форми, методи і засоби навчання).

4) визначено рівні сформованості професійно-творчої активності студентів педагогічних спеціальностей (низький, середній, достатній та високий).

Зазначена специфіка, яка спрямована на розвиток професійно-творчої активності майбутніх вчителів початкової школи, враховувалася нами при розробці різних варіантів структурування й вибору адекватних способів забезпечення особистісної спрямованості.

У розробці цих варіантів потрібно було здійснити структурування, з огляду на характер навчання як процесу пізнання, його особистісну спрямованість і мету професійно-творчої активності підготовки студентів.

Реалізація викладеного підходу у системі підвищення професійної майстерності особистості уможливує розвиток творчого потенціалу професійної свідомості, рефлексії та самовдосконалення, що сприяє формуванню нового мислення, світосприйняття та розвитку творчої активності майбутнього вчителя початкової школи. Але проведене дослідження не є вичерпним у розробці цієї проблеми. Виконана робота дає змогу побачити перспективи подальшого вивчення проблеми творчості, що виступає як формування творчої активності майбутнього вчителя початкової школи.

Використані джерела

- [1] В. Андреев, "Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности", Основы педагогики творчества. Казань, Россия: Изд-во Казанского университета, 1988.
- [2] Ю. Бокань, Витасофия. Москва, Россия: Универсум, 1991.
- [3] В. Дружинин, Психология общих способностей. Санкт-Петербург, Россия, СПб.: Питер, 1999.
- [4] О. Дубасенюк, "Професійна педагогічна діяльність: сутність та сучасні підходи", Професійна підготовка педагогічних працівників: науково-методичний збірник. Київ–Житомир: ЖДПУ, с. 3-9, 2000.
- [5] С. Занюк, "Психологія мотивації", Навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002.
- [6] І. Язюн, "Краса педагогічної дії", Навчальний посібник. Київ: Україно-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997.
- [7] С. Лісова, "Узагальнення та систематизація педагогічних знань у процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій", Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 11. Том 1/ упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол.: Н. М. Коляда, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, с. 36-44, 2020.
- [8] В. Клименко, "Психологія творчості", Навчальний посібник. Київ: Центр навч. л-ри, 2006.
- [9] С. Корнієнко, "Розв'язування психологічних задач як засіб становлення творчої активності майбутнього учителя", автореф. дис. канд. психол. наук, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України, Київ, 2008.

- [10] М. Костенко, "Педагогічні умови професійно-творчого саморозвитку майбутнього вчителя", автореф. дис. канд. пед. наук, Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Харків, 2004.
- [11] Л. Манчуленко, "Формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики", автореф. дис. канд. пед. наук, Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, Тернопіль, 2006.
- [12] В. Моляко, "Творчий потенціал людини як психологічна проблема", Психологія суспільства, № 4, с. 6-10, 2007.
- [13] О. Новікова, "Розвиток творчого мислення студентів-психологів", Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Т. XII. Психологія творчості. Випуск 15. Частина I. Київ: Вид-во «Фенікс», с. 329-337, 2012.
- [14] О. Сисоева, Основи педагогічної творчості. Київ, Україна: Міленіум, 2006.
- [15] В. Холоденко, "Сутність, зміст та структура творчої особистості", Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки», №1, с. 84-88, 2013.

References

- [1] V. Andreev, "Dyalektyka vospytanyya u samovospytanyya tvorcheskoy lychnosti", Osnovy pedagogyky tvorchestva. Kazan, Russia: Yzd-vo Kazanskogo unyversyteta, 1988.
- [2] Yu. Bokan, Vytasofyya. Moskva, Russia: Unyversum, 1991.
- [3] V. Druzhyunyn, Psykholohyia obshchyykh sposobnostei. Sankt-Peterburg, Russia, SPb. : Pyter, 1999.
- [4] O. Dubasenjuk, "Profesijna pedaghoghichna dijalnistj: sutnistj ta suchasni pidkhody", Profesijna pidghotovka pedaghoghichnykh pracivnykiv: naukovu-metodychnyj zbirnyk. Kyjiv-Zhytomyr: ZhDPU, pp. 3-9, 2000.
- [5] S. Zaniuk, "Psykhohohyia motyvatsii", Navchalnyi posibnyk. Kyiv: Lybid, 2002.
- [6] I. Ziaziun, "Krasa pedahohichnoi dii", Navchalnyi posibnyk. Kyiv: Ukraino-finskyi instytut menedzhmentu i biznesu, 1997.
- [7] S. Lisova "Uzagalnennya ta systematyzaciya pedagogichnyx znan u procesi profesijnoyi pidgotovky majbutnix uchyteliv tehnologij", Innovatyka u vixovanni: zb. nauk. pr. Vy'p. 11. Tom 1/ uporyad. O. B. Petrenko; red. kol. : N. M. Kolyada, N. B. Gryczaj, T. S. Cipan ta in. Rivne: RDGU, pp. 36-44, 2020.
- [8] V. Klymenko, "Psykhohohyia tvorchosti", Navchalnyi. posibnyk . Kyiv: Tsentri navch. I-ry, 2006.
- [9] S. Korniienko, "Rozviazuvannia psykhohohichnykh zadach yak zasib stanovlennia tvorchoi aktyvnosti maibutnoho uchytelia", M.S. thesis, Ins-t psykholohii im. H. S. Kostiuaka APN Ukrainy, Kyiv, 2008.
- [10] M. Kostenko, "Pedahohichni umovy profesiino-tvorchoho samorozvytku maibutnoho vchytelia", M.S. thesis, Kharkivskiy derzh. ped. un-t, Kharkiv, 2004.
- [11] L. Manchulenko, "Formuvannia tvorchoho stylu diialnosti maibutnix pedahohiv u protsesi pedahohichnoi praktyky", M.S. thesis, Ternopil'skyi nac. ped. un-t. im. V. Hnatuka, Ternopil, 2006.
- [12] V. Molyako, "Tvorchyj potencial lyudyny yak psykholohichna problema", Psykholohyia suspilstva, # 4, pp. 6-10, 2007.
- [13] O. Novikova, "Rozvytok tvorchogho myslennja studentiv-psykholohiv", Aktualjni problemy psykholohiji: zb. nauk. pr. Instytutu psykholohiji imeni Gh. S. Kostjuka NAPN Ukrainy. T. XII. Psykholohija tvorchosti. Vypusk 15. Chastyna I. Kyiv: Vyd-vo «Feniks», pp. 329-337, 2012.
- [14] S. Sysoyeva, Osnovy pedagogichnoyi tvorchosti. Kyiv, Ukraine: Milenium, 2006.
- [15] V. Holodenko, "Sutnist, zmist ta struktura tvorchoyi aktyvnoyi osobystosti", Naukovi zapysky. Seriya «Psykhologo-pedagogichni nauky», #1, pp. 84-88, 2013.

Вера Черноус, кандидат педагогических наук, преподаватель цикловой комиссии иностранных языков КУВО «Ровенская медицинская академия», г. Ровно, Украина.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТВОРЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

В статье рассмотрены различные подходы к изучению и диагностике творчества, творческой активности в психолого-педагогической литературе, описаны особенности ее развития, раскрыты различные аспекты творчества: природа возникновения, структурные компоненты, факторы влияния, взаимосвязь с интеллектом и другими свойствами человека, дана характеристика учителя начальных классов. Доказано, что развитию личности предоставляется главная роль в творческом процессе. Творчество изучается как необходимая составляющая

шая работы будущего учителя начальной школы, является индивидуальной психологической предпосылкой успешности и формой отражения структуры педагогической деятельности. Определено, что важным для творческой активности будущего учителя являются решения проблемы развития творческого потенциала, исследование структуры, основных показателей и оптимальных условий формирования важных профессиональных качеств.

Ключевые слова: творчество; творческая активность; творческий учитель; профессиональная деятельность; творческая личность.

Vira Chornous, Candidate of Pedagogical Sciences, teacher of Foreign Languages Department, Communal Institution of Higher Education «Rivne Medical Academy», Rivne, Ukraine.

THEORETICAL PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL AND CREATIVE ACTIVITY OF THE FUTURE PRIMARY TEACHER

The article considers various approaches to the study and diagnosis of creativity, creative activity in the psychological and pedagogical literature, describes the features of its development, defines various aspects of creativity: nature, structural components, influencing factors, the relationship with intelligence and other human properties, the description of the primary school teacher is given. The place and role of creativity in the educational process as one of the directions of modern education are defined, the stages of the creative process are considered as follows: search of problems, preparation, awareness, verification and application; the concepts of pedagogical creativity and pedagogy of creativity are interpreted; components of the creative potential of the personality of the future primary school teacher, his/her features, characteristics, qualities are described; criteria and structural components of creative pedagogical activity of the future primary school teacher are determined.

It is investigated that the development of personality is given a great role in the creative process. Creativity is studied as a necessary component of the work of the future primary school teacher, it is an individual psychological condition for success and a form of reflection of the structure of pedagogical activity.

It was found that the creativity of the future primary school teacher is defined in the presence of critical and creative thinking; its characteristics are flexibility, originality, imagination, intuition, initiative. It is proved that important role in the formation of creative activity of future professionals is the presence of both concrete and abstract knowledge, the ability to draw logical conclusions, compare, carry out activities in several areas, the ability to analyze, give experience, generate new ideas, hypotheses in the process of solving problems, generalization and systematization, consistent and logical justification of their actions, the search for non-standard approaches to achieving the goal, foreseeing the results of their activities, determining the search strategy of independent ways of solving problems.

It is determined that it is important for the creative activity of the future teacher to solve the problem of creative potential development, a study of structure, basic indicators, optimal conditions for the formation of important professional qualities.

Keywords: creativity; creative activity; creative teacher; professional activity; creative personality.